మరో మనిషి

జెనరల్ హాస్పటల్ మార్చ్యుయరీ రూమ్‌లో ఎటాప్స్ జరుగుతోంది. పాథాలజీ ప్రొఫెసర్ శ్రీధర్ చకచక బాడీని డిసెక్ట్ చేసివేస్తూ తాను గమనిస్తున్న అంశాన్ని చుట్టూ గుమిగూడివున్న విద్యార్థులకు మహోత్సాహంగా చెప్పుకుపోతున్నాడు. ఆనాటి అసిస్టెంట్ పాత్ర నిర్వహిస్తున్న ఓ విద్యార్థిని గబగబ నోట్స్ రాసేస్తోంది.

"చూడండి. ఈ ఏంటిబయాటిక్ ఎరాలో సిఫిలిస్ యింతగా జీర్ణించుకుపోయిన కేసులు అరుదు. అపూర్వంకూడా. ఈ కిడ్నీమీద చూడండి ఎలా పేచెస్ ఏర్పడ్డాయో. మీరందరూ ఫీలవ్వండి - కన్సిస్టెన్సీ ఎంత ఫరమ్‌గా వుందో. ఐ సే యిటీజ్ వుడ్‌హార్ట్... ఇదిగో లివర్... బ్రెయిన్... యుటిరస్... యు ఫీల్ ది లింఫ్‌గ్లాండ్స్ హియర్. టిపికల్ షాట్ ఎపియరెన్స్...... వాట్ ఎ వండర్‌ఫుల్ పెరిషియరీ స్టేజ్ యిటీజ్...?"

మరో గంటకి ఎటాప్స్ పూర్తయింది. తాను జాగ్రత్తగా బయటకు తీసిన శరీర భాగాలన్నీ బాక్సులో భద్రంచేసి మ్యూజియంలో ఏరేంజి చేయమని అసిస్టెంట్లకి పురమాయించి, వాష్‌బేసిన్ దగ్గర శుభ్రంగా చేతులు వాష్ చేసుకుని బయటకి వచ్చాడు శ్రీధర్.

సూర్చ్యుయరీ బయట, కాంపౌండ్‌లో ఆ చనిపోయిన స్త్రీ తాలూకు మనుషులు కాబోలు - అయిదారుగురు చెట్లక్రింద కూర్చుని కనబడ్డారు. 'ఆ శవంకోసం కాబోలు...' అనుకున్నాడు శ్రీధర్. అదిప్పుడు కోసుకుపోయి స్మశానంలో భూపతనం చేస్తేనేగాని యీ అమాయక మానవులకూ, ఆ చనిపోయిన మనిషి తాలూకు ఆత్మకూ శాంతి లభించదు కాబోలు. వింత మానవులు. అయినా ఆ దేహంలోని సారమంతా తనే లాగేశాడు. అవి తన మ్యూజియంలో భద్రపరచబడి వుంటాయి. ఎందుకూ పనికిరాని మిగతా దొల్లనే వాళ్ళు కర్మాదులకు వినియోగించుకోవాలి.

అతను దేముడ్ని నమ్మడు. మూఢ నమ్మకాల నేమీ దరికి చేరనివ్వడు. చాదస్తాలకూ, ఛాందస భావాలకూ సంబంధించిన ఏ కిరణ లేశమూ అతనిపై ప్రసరించదు. ఎటాచ్‌మెంట్స్ అంటారే — అతను వాటికి అతీతుడు.

తన గదికి వచ్చి మరోసారి శుభ్రంగా చేతులు కడుక్కుని భోజనం చేద్దామని క్యారియర్ విప్పబోతున్నాడు.

ఇంతలో బల్లమీద ఫోన్ మ్రోగింది. వెళ్ళి రిసీవర్ అందుకున్నాడు.

అవతలి కంఠం డాక్టర్ రమది. "డాక్టర్, కంగ్రాట్యులేషన్స్" అన్నదామె.

"ఏమో :"

"నేను శ్రీదేవిని ఎగ్జామిన్ చేశాను. షీ యీజ్ ప్రెగ్నెంట్...ప్రైమ్ కదా.అందులో వీక్‌గా వున్నారామె. మంచి ఫుడ్ ఇస్తూ జాగ్రత్తగా వుండాలి...నా దగ్గరకు శ్రీదేవి వచ్చినట్లు మీకు తెలీదు కదూ! తను అనుమానిస్తున్నారట- వచ్చి పరీక్ష చెయ్యమన్నారు...థర్డ్ మన్త్..."

అతని చెవులు పనిచేయటం మానేశాయి. క్షణంలోన అతన్ని వెయ్యి భయాలు చుట్టుముట్టాయి. రిసీవర్ పట్టుకున్న అతని చెయ్యి కంపిస్తోంది. "మైగాడ్ !" అనుకున్నాడు అప్రతిభుడై.

* * *

కారు పోర్టికోలో ఆపి, ఎదురుగా వస్తున్న శ్రీదేవివంక చూడకుండా మౌనంగా గదిలోకి వెళ్ళి సోఫాలో కూలబడ్డాడు శ్రీధర్.

అతనలా చేస్తాడని ఆమె ముందే వూహించి వుంటుంది. ఒక నిమిషం మెదలకుండా వూరుకుని, తరువాత నెమ్మదిగా అతని వెనక్కి వచ్చి నిలబడింది. "ఈ వార్త మీలో కలవరపాటు కలిగించింది కదూ!"

అతను తల త్రిప్పి ఆమెవంక భావశూన్యంగా చూశాడు. అతని చూపులు ఎప్పుడూ అంతే. ఎప్పుడో కాని అవి భావస్ఫోరకంగా వుండవు.

"కూర్చో చెబుతాను" అన్నాడు మొదట, భార్యను శాంతపర్చాలనే ఉద్దేశంతో.

"ఫర్వాలేదు, చెప్పండి" అంది నిలబడే.

"అలాకాదు కూర్చో."

శ్రీదేవి ఎదురుగా వున్న సోఫాలో ఆసీనురాలై ప్రశ్నార్థంగా చూసింది.

"చూడు శ్రీదేవీ!" సానునయంగా ప్రారంభించాడు ఆమె పెనిమిటి, మెడికల్ కాలేజిలో ప్రొఫెసర్, భౌతిక వాది అయిన శ్రీధర్. "నేను చెప్పే విషయాలు విని కలతపడకు. మన వివాహం జరిగి అయిదేళ్ళయింది. అందులో రెండు సంవత్సరాలు నా విదేశ పర్యటనలోనే గడిచిపోయింది. వృత్తి రీత్యా తొందరగానూ, దాంపత్య రీత్యా ఆలశ్యంగానూ ప్రకాశించసాగిన జీవితాలు మనవి. ఇంకో రెండేళ్ళలో నేను మళ్లీ స్టేట్స్‌కి పోవాల్సివుంది. ఈసారి నాతోపాటు నువ్వూ వుంటావు శ్రీదేవీ! నాకు యింతవరకూ సంతానేచ్ఛ కలగలేదు. దానివల్ల అనిర్వచనీయమైన ఆనందం వూడిపడుతుందనిగానీ, ఏదో సాధించగలుగుతా మనిగానీ భ్రమ లేదు నాకు. ఈ తాపత్రయం నా కయిష్టం. ఈ జాదరబందీ యిప్పుడో పెద్ద అడ్డంకి. మన మేం వృద్ధులమై పోలేదు. ఒక్క ప్రశ్నడుగుతాను. ఈ హేపీనెస్ నశించి పోవటం నీ కంత యిష్టమా ?"

శ్రీదేవి కష్టంమీద నిట్టూర్పు అణుచుకుంది. అతని మాటలు విన్నాక ఆమె

కొమ్మూరి వేణుగోపాలరావు

హృదయ క్షేత్రంలో రెండు ప్రశ్నలు ఉదయించాయి. ఒకటి – ఏది హేపీనెస్? రెండవది–అత నిదంతా యిప్పుడు ఏమిటికి చెబుతున్నాడు? అంటే యిప్పుడు. వ్యవహారం చెయ్యిదాటి పోయాక.

"అంతా విన్నావుగా" అన్నట్లు చూసి "ఏమంటావు చెప్పు" అన్నాడు చివరికి ప్రొఫెసర్.

ఆమె ఎలాగో నవ్వగలిగింది. "బలే వారే, అనేందు కేముం దిక?"

"ఏమీ లేదా?" అన్నా డతను విస్పృహగా.

"ఉహు."

అతను చేతులు నలుపుకుని "యింతలో యింత ఉపద్రవం ముంచు కొస్తుం దనుకోలేదు" అని గొణుక్కున్నాడు. అంత విపరీత పరిస్థితిలోనూ వచ్చిన నవ్వాపుకుని ఆమె మెల్లిగా లేచి అతని ప్రక్కకి వచ్చి కూర్చుంది. కాస్త అనునయించాలని "చూడండి మీరు" అంటూ భుజంమీద చెయ్యి వేసింది.

అత నామెవైపు ముఖం త్రిప్పాడు. అదే భావశూన్యమైన చూపు. నిశ్చలమైన కంఠంతో అన్నాడు: "ఈ మమతలూ. మమకారాలూ. తాపత్రయాలూ నా తత్వానికి సరిపడవు శ్రీదేవీ! నాకు కావలసిందల్లా సూటైన జీవితం. అది నా చెప్పుచేతుల్లో వుండి. నే ననుకున్న మలుపులే తిరగాలి. ఆకస్మిక సంఘటనలూ, బలవంతపు బంధనలూ నా కప్రీతికరం. నేను నీకు తెలుసు. విరహాలూ. ఒకరంటే ఒకరు పడిచావటం. పటాలుమని ప్రేమ బహిరంగంగా బద్దలు కావటం, అణువులో అణువు అనీ. రక్తంలో రక్తమనీ. మన తాలూకు మాంసఖండమనీ బలహీనతలు పునాది వేసుకుని. వేళ్ళని పాతుకుంటూ బలంగా పెరగటం. జీవిత వికాసానికవి ప్రతిబంధకం కావటం. నాకు సరిపడదు. ఈ భూమ్మీద అన్నిటికంటే బలమైనది యీ బలహీనతే. ఇది యంత్ర యుగం. విజ్ఞానం విప్లవరూపం ధరిస్తున్న కాలం. మెదస్సు రబ్బరులా సాగాలిగాని తాడులా తెగిపోకూడదు శ్రీదేవీ."

ఎంత విగ్రహించుకుందామన్నా ఆమె కన్నీటిని ఆపుకోలేకపోయింది. తరతరాల. అక్షరాలా లిఖించగలిగే. ఆ బరువైన నీటి బిందువులు. మృదువైన చెంపలమీద భారంగా జారి. మచ్చలేని ఆమె కంఠసీమ మీద మచ్చలుగా ఏర్పడుతున్నాయి.

"ఏడ్చేవాళ్ళంటే నాకు మహా చిత్రం!"

"మీరు కఠినులు" అందామె గద్గదిక కంఠంతో, కొంచం కోపంగా.

"బహుశా నిజమే" అంటూ లేచి నిలబడ్డాడు. ఇంటికి వచ్చాక అతను బట్టలైనా మార్చుకోలేదు. అలవాటు ప్రకారం కాఫీ అయినా తీసుకోలేదు. మెల్లగా కదిలి, కారిడార్ లోకి వెళ్ళి బయటకు చూస్తూ సిగిరెట్టు వెలిగించాడు..

"ఈ కఠినత్వమే నాకు మేలు చేసిందేమో. అందుకే యీ వయసులో నే ప్రొఫెసర్ని కాగలిగానేమో! ప్రేమ అనే వ్యామోహాన్ని నేను కఠినంగా ఎదిరించలేక పోయివుంటే మామూలు గ్రాడ్యుయేటుగా మిగిలిపోయేవాణ్ని. నిజం నీకు తెలుసు."

ఆమె ఏమి సమాధానం చెప్పలేదు. అ నిశ్శబ్దవాహినిలో అమె సన్నని రోదన తరంగనాదంలా వినవచ్చింది.

చలికాలం. దక్షిణ దిక్కునుండి వుండి వుండి శీతలవాయువులు వీస్తున్నాయి. భూమీ. ఆకాశం ఎప్పుడో చల్లబడ్డాయి. నిమ్మది నిమ్మదిగా చీకటిఛాయలు పృథ్విమీద చోటు చేసుకుంటున్నాయి. ప్రొఫెసర్ గారి బంగళాముందున్న చిన్ని తోటలోని గుల్ షప్, లిల్లీ, చెంగల్వ, మాలతి. సన్నజాజితీగెల పొదలమీదనుండి కమ్మని పరిమళాలు వ్యాపిస్తున్నాయి. అతను నిలబడిన ప్రదేశానికి దాపునే వున్న యూకలిప్టస్, కర్పూరవృక్షాలు మృదునుగంధాన్ని విరజిమ్ముతున్నవి. హైదరాబాద్ మారేడ్ పల్లిలో. ఏకాంత ప్రదేశంలో అతను ముచ్చటపడి కట్టించుకున్న బంగళా అది.

ముద్దుల మూటగట్టేతోటా. అందులోని రకరకాలపుష్పసముదాయాలూ సెంటిమెంట్సుకు బానిస అయిన శ్రీదేవీ కృషి. ప్రొఫెసర్ శ్రీధర్ శవాలతో. శవాలతాలూకు మాంసఖండాలతో, మైక్రోస్కోప్సులతో మాట్లాడినట్లుగా పువ్వులతో. మొక్కలతో మాట్లాడలేడు. వాటి సౌందర్యం. సౌరభం అతని నేత్రాలనూ, ఘ్రాణేంద్రియాన్నీ బొత్తిగా ఆకట్టుకోలేవు. ఇటుక. సిమెంటులతో చేసి. మొజాక్ ఫ్లోరింగ్ తో నింపేసిన బంగళాను మాత్రం నీట్ గా వుంచటంలో అతను దిట్ట.

కాసేపటికి సిగిరెట్ అవతలకు విసిరేస్తూ. వెనక్కి తిరక్కుండానే అత నన్నాడు: "సాధన నా పరమలక్ష్యం. ఆ శిఖరాగ్ర అవరోహణలో యిటువంటి చిన్న చిన్న అవరోధాలు టూమ్రీమిలలాంటివి. అవలీలగా దాటేయవచ్చు. నేను చెప్పినట్లు నడచుకుంటే. నెలతప్పిందనీకు. అంతేగా—నీ ఆరోగ్యమూ మంచిదికాదు. నువ్వు ఎంతవరకూ బర్త్ యివ్వగలవో నాకు అనుమానమే. ఒక పసిగందుకోసం నీ ప్రాణానికి అపాయం తెచ్చుకోవటం మియర్ ఫూలిష్ నెస్... చెప్పేది అర్థంచేసుకో. ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో యిది నాకు యిష్టంలేదు. సమయం మించి పోలేదు... నేను డాక్టర్ని. దీన్నాపుచేయటం అసాధ్యమైన సంగతేంకాదు."

ఒక్క నిముషం...కాదు...ఒక్క క్షణం నిప్పులు చెలరేగే నిశ్శబ్దం. భూకంపానికి ముందు. మహాసముద్రం అల్పపు ప్రపంచాన్ని కబళించేముందు. అగ్నిపర్వతం పటాలుమని బద్దలై లావాను గుమ్మరించేముందు ఒక్క క్షణం సంకోచించినట్లు...నిప్పుల్ని చెరిగే నిశ్శబ్దం; తరువాత పెద్ద శబ్దం.

అత నదిరిపడి వెనుదిరిగి చూశాడు.

శ్రీదేవి నేలమీద స్మృతిహీనురాలయి పడివుంది.

* * * *

బెడ్ లైటు వెల్తురు గదంతా మందంగా ప్రసరిస్తోంది. గోడమీది గడియారం టిక్కు

టిక్కుమని చప్పుడు చేస్తోంది. పన్నెండు దాటిపోయింది.

శ్రీదేవి నిద్రపోవటంలేదు; కంఠం వరకూ దుప్పటి కప్పుకుని పడుకుని, కళ్ళు మూసుకుని ఆలోచిస్తోంది. సాయంత్రం ఆ సంఘటన జరిగినప్పటినుంచీ ఆమెకు భర్తని చూస్తూంటే, అతణ్ణి తలుచుకుంటూంటే వొళ్ళు జలదరిస్తోంది. హృదయ క్షేత్రంలో ఎక్కడపడితే అక్కడ అతను తన భర్తగా కాక — ఓ ప్రొఫెసర్‌గా, మర మనిషిగా సాక్షాత్కరిస్తున్నాడు. ఆమెకి రాత్రి నిదురరాదు.

కన్నీటితో తలగడను అభిషేకం చేస్తోంది. అవి యీ రాత్రి యింకిపోవు.

కనులు సగం తెరచి అతని మంచం వైపు చూసింది. ఓ ప్రక్కకి వొత్తిగిలి వున్నాడు అలవాటు ప్రకారం. గాఢనిద్రలో వున్నాడేమో!

ఈ వ్యక్తి ఎప్పుడూ యింతే. ఆ వ్యక్తి తత్వం, అతని వ్యక్తిత్వం. పోనీ స్థాయి అందుకుందామన్నా అందుకోబుద్ధి కాదు; క్రిందకి పడిపోతేనే హాయిగా వుంటుందేమో అనిపిస్తుంది.

అతని కిప్పుడు ముప్పయి అయిదు, ముప్పయి ఆరు సంవత్సరాలుంటాయి. సన్నగా పొడుగ్గా వున్నా, ఉక్కులాంటి బలమైన శరీరం. అతని చురుకైన నేత్రాలలో ఎప్పుడూ కాంతి నశించదు. అతని నిర్మలమైన ముఖంలో ఎప్పుడూ అలసట ద్యోతకం కాదు. అతని జుట్టు కొంచం కూడా రాలిపోలేదు ఎక్కడా నెరిసిపోలేదు; ఈ వయసున అతను ప్రొఫెసర్ అయ్యాడంటే — అది తేలికసంగతేం కాదు.

చూపులు త్రిప్పుకుని శ్రీదేవి గట్టిగా కళ్ళు మూసుకుంది. అతని తల్లి శారదమ్మ వివాహానికి పూర్వం తనతో యిలా అనేది:

"తనకు కావలసిన వస్తువును యెదుర్కోవటం వాడికి చేతకాదు. దాని విలువ గ్రహించటమూ తెలీదు. వాడు ఏకాకి అయిపోతాడేమోనని భయంగా వుంది. ఈ దీనురాలి కోరికను మన్నించి అలా కానివ్వకూడదు నువ్వు. చూడమ్మా, ఆ బండరాయి అంటే నీ కసహ్యం లేదుకదూ."

తను అభయమిచ్చింది. వృద్ధురాలి కోరిక తీర్చింది.

పాప పుణ్యాల ప్రసక్తి వచ్చినప్పుడు శ్రీధర్ అనేవాడు. "పుణ్యం, పాపం — వీటికి నే నట్టే ప్రాధాన్యత యివ్వను. పుట్టుకా, చావూ జీవితానికి మొదలూ, క్లయిమాక్సూ కావు. నాకు కావల్సింది మనుగడ. ఈ మనుగడ ఒక ఉక్కుపాత్ర అయితే ఎక్కడా నొక్కులూ, చిల్లులూ వుండకూడదు నాకు ఊహ వచ్చిన దాదిగా నేను మెటీరియలిస్టుని. అయితే అంతమాత్రంచేత శూన్యాన్నీ, దారుణాన్నీ మాత్రం కాదు. నా పరిధిలో నాకూ కొన్ని యిష్టాయిష్టాలూ, అభిరుచులూ వున్నాయి. కాని అవి మూఢ నమ్మకాలు కావు. అవి నా మనసున వికాసాన్ని పెంపొందింప జేసేవి."

"ఎలాంటివి?" అన్నదామె ఎగతాళిగా.

"ఎలాంటివా? నువ్వంటే నా కిష్టం. ఈ సత్యాన్ని నేను ధిక్కరించలేను." ఈ ఊహ నాకు బాగుంటుంది — అలాంటివి."

అతడు ఆమెకు కొంత అర్థమయాడు. కొంత అర్థంకాలేదు. అర్థమయినంత వరకూ సానుభూతే పెరగలేదు. అర్థంకాని విషయాలలో జుగుప్సా కలగలేదు. అతనికి జీవితంలో భ్రమలులేవు. ప్రేమ పాఠాలు వర్ణించడు. ఊహాలోకాలు నిర్మించుకోడు. తను పొందదలుచుకున్న లాభానికి కృషిని పణంగా ధారపోస్తాడు. అతనికి బద్ధకం లేదు. తనకి కావలసిన వస్తువుల్ని అభిమానంగా చూస్తాడు. కాని అతను 'అతి' మనిషి కాదు — 'మితి' మనిషి ఏ సమయంలోనూ హాహాకారాలు చెయ్యడు. మనిషిని ఎత్తి, కుదిపేసే ఉత్సాహం అతడి

నెన్నడూ ఆవహించదు. ఏడుపులూ, మొత్తుకోళ్ళూ ఉప్పెనలాంటి ఉద్రేకాలూ అతని దృష్టిలో హాస్యాస్పదం. అతడు జీవితాన్ని తరచగలడు. తొలుచుకుంటూ పోగలడు. అనుకున్నవి సాధించగలడు. మాధుర్యాన్ని అస్వాదించగలడు. కాని వాటిని చిత్రాలుగా అతీతాలుగా పరిగణించడు.

అతనిముందు శ్రీదేవి ఎన్నడూ తననితా వెల్లిచేసుకోలేదు. బింకంగా వుండటం ఆమెకు తెలుసు. కాని ఇప్పుడు ఈ రాత్రి పడుకుని ఇంతగా దుఃఖిస్తున్నదంటే, తన బాధని బహిర్గతం చేసుకున్నదంటే యిది తిరిగి యిద్దరికీ వ్యక్తిగతమైన విషయం. ఇక్కడ ప్రకర్షలకూ, అభిజాత్యాలకూ తావులేదు.

కాని శ్రీదేవి అనుకున్నట్లు శ్రీధర్ నిద్రపోవటంలేదు. అత నాలోచిస్తున్నాడు

ఆలోచించి, ఆలోచించి చివరి కిలా తేల్చుకున్నాడు: "పోనీ: ఆమె యిష్టప్రకారమే కానియ్."

* * *

"ఐ యామ్ సారీ డాక్టర్! దిస్ యీజ్ ఎ కేస్ ఆఫ్ హైడ్రోసెఫాలస్" అంది మిడ్‌వైఫరీ ప్రొఫెసర్ రమాదేవి, ఏడు నెలల తర్వాత — అన్ని యిన్‌వెస్టిగేషన్సూ అయాక.

శ్రీధర్ కొద్దిగా చలించాడు.

"పెల్‌వీమెట్రీ ఫైండింగ్స్ ఫేవరబుల్‌గా వున్నాయి. ఫటస్ యింతవరకూ హెల్తీగా వుంది, రేర్‌వేస్ అనుకోండి. ట్రయల్ లేబర్ యిచ్చి, కుదరకపోతే క్రేనియాటమీ చేసేస్తాను. ఏమంటారు!"

శ్రీధర్ తల ఆడించాడు. కాని ఒకక్షణమాలోచించి "ట్రయల్ లేబర్ రిస్క్ ఎందుకు డాక్టర్? క్రేనియాటమీతో ప్రొసీడ్ అయితే..." అన్నాడు.

"ఎందుకో డెలివరీ పాజిబుల్ అనిపిస్తోంది. శ్రీదేవి కేమీ అపాయం కలగదు; మీరు నిశ్చింతగా వుండండి" అంది ధైర్యంగా రమాదేవి.

క్రేనియాటమీ చేసి ఎలాగైనా ఫటస్‌ని డిస్ట్రాయ్ చెయ్యమని గట్టిగా చెబుదా మనుకున్నాడు. కాని ఆమె వినిపించుకోదు. గుడ్‌బై చెప్పి బయటకు వచ్చేశాడు.

* * *

సిగిరేట్ మీద సిగిరేట్టు కాలుతోంది. నిమిషాలు నిర్దయగా తగలబడుతున్నాయి.

నిమిషాలు యింత యాతనగా జరగటం అతని జీవితంలో బహుశా యిదే మొదటిసారి. శ్రీదేవి విలువ ఎంత అమూల్యమో, మనిషి ఎందుకు యంత్రం కాదో ఇప్పుడు తెలుస్తోంది.

"బాప్‌రే! హాయిగా దుఃఖపడటం చేతకానివాడు ఎంత దుఃఖ జీవి!!!"

ఫోన్ గణగణ మ్రోగింది. ఒక్క ఉదుటున రిసీవర్ అందుకున్నాడు.

"నార్మల్ డెలివరీ. మేల్‌ఛైల్డ్. ఇద్దరి కండిషన్ బాగున్నది." అంది రమాదేవి నిశ్చలంగా. ఆమె అతన్ని అభినందించలేదు. ఆమె గొంతులో ఆనందం ధ్వనించలేదు. కారణం అతనికి తెలుసు.

"థ్యాంక్యూ డాక్టర్" నిమ్మదిగా అని ఫోన్ పెట్టేశాడు.

* * *

పిల్లాడి రంగు ఎరుపు. చేతులూ, కాళ్ళూ సన్నంగా పుడకల్లా వుంటాయి. దేహం గాలిలేని తిత్తిలా వేలాడుతుంది. తల తాటికాయంత వుంటుంది. ఆ తలకు తగ్గట్లు మిడిగుడ్లూ, తీరూతెన్నూ లేని ముక్కూ నోరూ... ఆ పిల్లాడా యింట్లో పెరుగుతున్నాడు.

వాడ్ని ఎప్పుడు చూసినా తమ పాథాలజీ మ్యూజియంలో అలాంటి స్పెసిమన్ లేదన్న సంగతి గుర్తువస్తుంది ప్రొఫెసర్ శ్రీధర్‌కి.

ఆ పిల్లాడు పెరగటమే ఒక ఆశ్చర్యం శ్రీధర్‌కి. సాధారణంగా కడుపులో వున్నప్పుడే చచ్చిపోతూ వుంటారు యిలాంటి పిల్లలు. పిండాన్ని బయటకు తియ్యటానికి దాని శిరస్సును పరికరాలతో ఛిన్నాభిన్నం చెయ్యవలసి వుంటుంది. జన్మించిన సమయానికి వీడి తల అంత మరీ పెద్దది కాకపోవటం వల్ల వాడి పుట్టుక సాధ్యమైంది. పుట్టాడు; పెరుగుతున్నాడు; నవ్వుతున్నాడు.

శ్రీధర్‌కి తెలుసు — వీళ్ళు బ్రతకగలిగితే వెర్రితలకాయలుగా తయారౌతా రని.

అత నా బిడ్డను ఒకటి రెండుసార్లు లేబరేటరీలో వస్తువుని పరీక్షించినట్లు తీసి పరీక్షించాడు. ఎప్పుడూ ఎత్తుకుని ముద్దాడలేదు. కబుర్లు చెప్పలేదు. శ్రీదేవితో వాడి యదార్థస్థితిని గురించీ, సంభవా సంభవాల గురించీ ఎప్పుడూ ప్రస్తావించలేదు.

శ్రీదేవి వాడికి 'కరుణ' అని పేరు పెట్టుకుంది.

ఆ పిల్లవాడిని గురించి పూర్తిగా కాకపోయినా కొంతయినా ఆమెకు తెలుసు. డాక్టర్ రమ చెప్పింది. అది ఓరకం కన్‌జనిటల్ ఎనామలీ. బ్రెయిన్‌లో ఫ్లూయిడ్ పేరుకుని ఆస్థితి దాపురిస్తుంది.

శ్రీదేవికి భగవంతుడంటే నమ్మకముంది. పాప పుణ్యాలపట్ల, కర్మసిద్ధాంతం పట్ల విశ్వాస ముంది. అందుకనే 'నా పాప ఫల' మని గుండెల్లో అగ్నిహోత్రాన్ని దాచివుంచింది.

ఆమె వాడ్ని క్షణం దింపదు; ఎంత ముద్దు చేస్తోందో లెక్కలేదు; ఎన్ని కబుర్లు చెబుతుందని. ఆ బుల్లాడికి ... పోనీ ఎవరికి మాత్రం ఎలా తెలుస్తుంది — ఎన్ని కన్నీటి కణాల సముదాయమో! తనని తాకే ఆ పెదిమ లిచ్చే ముద్దు.

భర్తతో కొడుకునిగురించి ఎప్పుడూ సంప్రదించదు. ఎత్తుకోమని అడగదు. అసలు అతను చూస్తూండగా కొడుకుని ముద్దుచెయ్యదు. అతను తమ యిద్దర్నీ ఆ స్థితిలో చూడటం ఆమెకి బాగుండదు. భర్తతో ఆమె జీవితం మునపటికన్న లోతుగానూ లేదు; ఇప్పుడు తక్కువయిందీ లేదు.

ఆమె కరుణకోసం బోలెడు బొమ్మలు కొన్నది. తనే చిన్నపిల్లగా మారి వాటిని ముందు పెట్టుకుని ఆడుతూ కూర్చునేది.

ఇంటి కెవరైనా అతిథులు వస్తే కనబడనిచ్చేదికాదు. వాడి నెత్తుకుని లోపలకు పారి

పోయేది. దాచిపెట్టేసేది. ఎవరన్నా చూస్తారని అభిమానంకాదు; కాని సానుభూతి వాక్యాలు పలికినా, వ్యాఖ్యానించినా తనకు భగ్గుమంటుందని...

ఒకసారి కరుణకు కాస్త వళ్ళు వెచ్చబడి మూలగటం ప్రారంభించాడు. శ్రీదేవి కంగారుపడి భర్త దగ్గరకు గబగబా వెళ్ళింది. తప్పనిసరిగా ఇన్ని సంఘటనలు జరిగితీరాలిగా.

"బాబుకు జ్వరం వచ్చింది. ఒకసారి వచ్చి చూస్తారా ?" అంది కంపితస్వరంతో.

"పద" అని అతను లేచాడు. వాడి ప్రక్కలో కూర్చుని ఎగ్జామిన్ చేశాక "కంగారుపడకు శ్రీదేవీ। మైల్డ్ బ్రోంకైటీస్. మెడిసన్ తెప్పిస్తాను" అన్నాడు.

ఆ రోజంతా అతను కొడుకుని, ఓ డాక్టరు పేషెంటుని చూసినట్లుగా చూశాడు.

రాత్రి ఏదో అలికిడి అయితే అతను తలతిప్పి చూశాడు. బెడ్‌లైటు వెల్తుర్లో. శ్రీదేవి పిల్లాడికి పాల సీసాతో ఫీడ్ చేస్తూ కనిపించింది. అప్రయత్నంగా గడియారం వంక చూశాడు. పన్నెండు దాటింది.

"శ్రీదేవీ। నువ్వు చేస్తున్నది కూడని పని. రాత్రి పది దాటాక తిరిగి ఆరు గంటల దాక ఫీడ్ చెయ్యకూడదు. మానెయ్యి" అన్నాడు

శ్రీదేవి. చేస్తున్న పనిని ఆపి పిల్లాడ్ని ప్రక్కగ పడుకోపెట్టుకుని జోకొట్టి నిద్రపుచ్చటానికి ప్రయత్నించసాగింది. వాడు ఊరుకోవటల్లేదు. గుక్కపట్టి ఏడుస్తున్నాడు. ఇహ ఆమెకు వాణ్ని మరిపించడం సాధ్యంగాక "ఊరుకోడంది; పాలు పడతాను." అన్నది దీనస్వరంతో.

"రోజూ ఇలాగే చేస్తున్నావా ?"

"ఏడుస్తూంటే పడుతున్నాను."

"చదువుకున్నదానివి అయివుండికూడా మ వ్విలాఎందుకూ పనికిరాకుండా తయారవుతున్నావేం శ్రీదేవీ ?"

ఆమె ఏమి సమాధానం చెప్పలేదు. కాసేపటికి వాడింకా ఏడుపు తగ్గించకపోతే

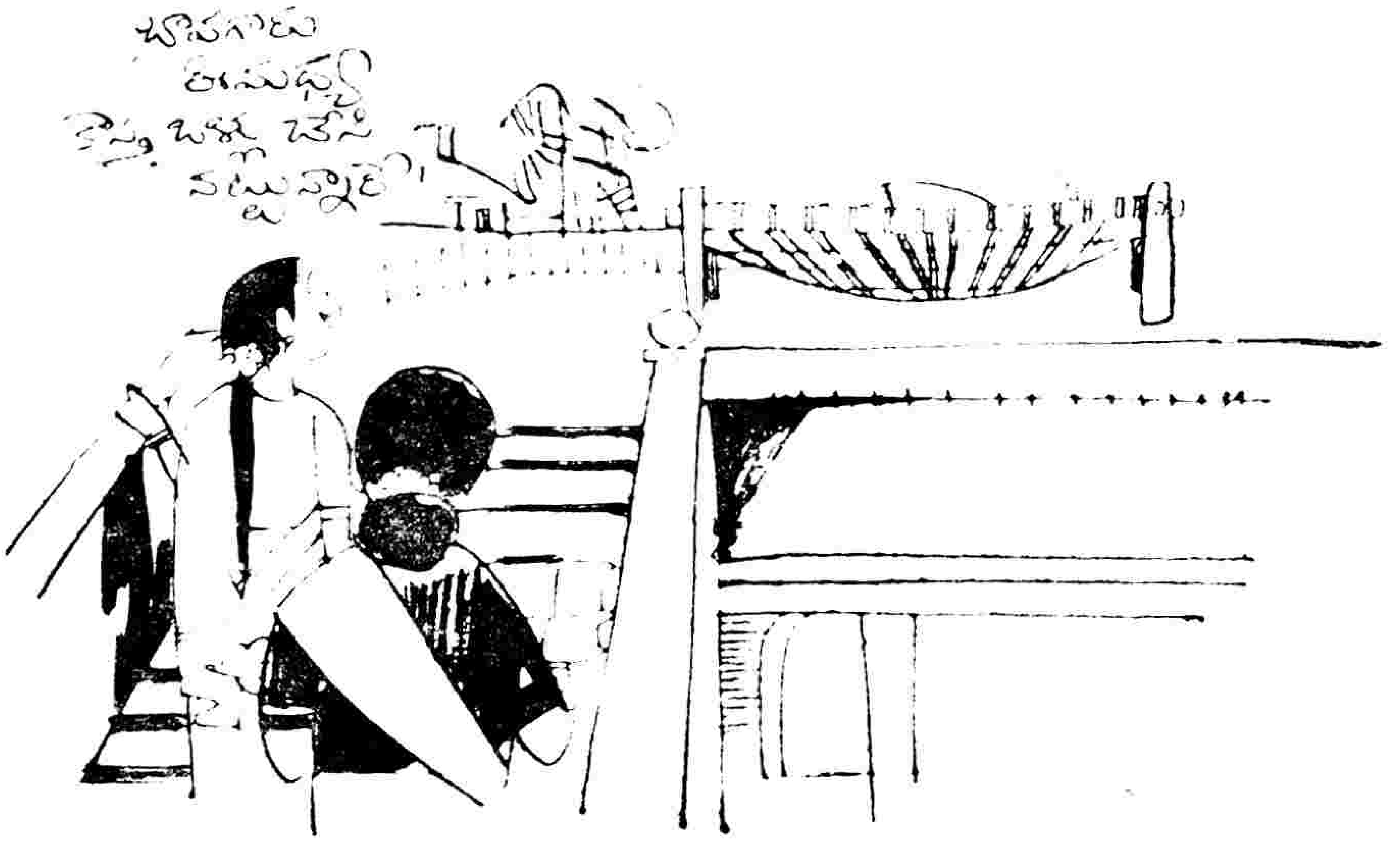

నిద్రాభంగమవుతుందని. ఎత్తుకుని కారిడార్ లోకి తీసుకువెళ్ళి అటూ యిటూ తిప్పసాగింది.

రెండు రోజులకు వాడి జ్వరం తగ్గిపోయింది.

ఒకనాడు ఆమె లోపలనుండి హాల్లోకి వచ్చేసరికి నిద్రపోతూన్న పిల్లాడివంక పరీక్షగా చూస్తూ కనిపించాడు శ్రీధర్. అతనంత దీర్ఘంగా ఏమి పరిశీలిస్తున్నాడో ఆమెకి బోధపడలేదు. తన సబ్జక్ట్ తాలూకు ఒక స్పెసిమన్‌ని గ్రాస్ ఎపియరెన్స్ పరిశీలిస్తున్నట్లు పరిశీలిస్తున్నాడేమో। ఆమె వంటిమీద జెర్రులు పాకినట్లయింది. వెనక నుంచి చప్పుడుగాకుండా వచ్చి "చలిగా వుంది" అంటూ సాధ్యమైనంత పూర్తిగా దుప్పటి కప్పేసింది.

అతనికోసమని అప్పుడప్పుడూ స్నేహితులు వస్తూండేవారు. "వాట్ యీజ్ దిస్, శ్రీధర్, మీ కొడుకుని చూపించరేం ?" అని అడిగేవారు అందరూ.

"వాడు హెల్తీ ఛైల్డ్ కాదండీ, హైడ్రోసెఫాలస్ అని ఓ డిసీజ్ వుంది. అమెరికాలో అయితే ప్రతి అయిదువందల కాన్పులకూ ఒకడు అట్లా జన్మిస్తాడు. యాదృచ్ఛికంగా మీరు ఇందర్ని చూసివుంటారు, పెద్ద తలకాయా, యింతంత గుడ్లూ, డిస్‌ప్రొపోర్షనేట్‌గా కాళ్ళూ చేతులూ..." అని ఓ లెక్చర్ యిచ్చినంత పని చేసి "రండి చూద్దురుగాని" అంటూ లేచా డొకసారి.

"ఎందుకు లెండి ?" అని ఆ స్నేహితుడే ఇబ్బందిలో పడిపోయాడు.

"నోనో : ఏమీ పర్వాలేదు; రండి" అంటూ శ్రీధర్ అతన్ని లోపలకు తీసుకుపోతున్నాడు.

శ్రీదేవి యిదంతా ఆలకించింది. వళ్ళంతా తేళ్ళు ప్రాకినట్లయింది. గుండెల్లో గునపాలు గుచ్చినట్లయింది. ఏది సభ్యత ? ఏది సభ్యత కాదు ? పిల్లాడ్ని ఎత్తుకుని గబగబా గదిలో దూరి తలుపు గడియ పెట్టింది.

"శ్రీదేవీ। తలుపు తియ్యి. స్నేహితులు వచ్చారు. అబ్బాయిని చూస్తారుట." అన్నాడు శ్రీధర్ తలుపు కొడుతూ.

లోపలనుండి ప్రత్యుత్తరంలేదు.

"పోనీలెండి. మరెప్పుడన్నా చూడవచ్చు" అని మొహమాట పడుతున్నాడు మిత్రుడు.

గదిలో బిడ్డని పొత్తిళ్ళలో పెట్టుకుని శోకమూర్తిలా కూర్చున్న శ్రీదేవికి యీ మాటలు దూరంగా వినిపించాయిట: "షి యీజ్ ఏన్ ఎడ్యుకేటెడ్ లేడీ, బట్ ఎ సెంటిమెంటల్ ఫూల్."

పిల్లాడు యింకా కొంచం ఎదిగాడు. బోర్లా పడుతున్నాడు. అంత పెద్ద తల వేసుకుని వాడు బోర్లా పడుతుంటే శ్రీధర్ ఎడ్యుకేషనల్ ఫిల్మ్ చూస్తున్నట్టు నిలబడేవాడు.

ఓసారి పిల్లాడు ప్రక్కమీదినుంచి దొర్లి పడిపోయాడు. తలకి దెబ్బ తగిలి నెత్తురు కూడా కారింది. ఆ రోజంతా ఆమె పడిన బాధ వర్ణనాతీతం. చూసి చూసి చివరకు శ్రీధర్ అన్నాడు మందలింపుగా. "నీకు మళ్ళీ మళ్ళీ చెప్పవలసి వస్తున్నందుకు చింతిస్తున్నాను శ్రీదేవీ. అంతగా బంధాన్ని పెంచుకోవటం నీకే నష్టం."

తల్లికీ తనయుడికీ మధ్యవుండే సంబంధ బాంధవ్యాలను లాభనష్టాల త్రాసులో వేసి తూచటం చేతకాదు శ్రీదేవికి. కాని ఆమె అతన్తో వాదించదు. మౌనంగా ఊరుకుంది.

ఒకరోజు అతను పని వున్నట్లు భార్యను దగ్గరకు పిలచి "చూడు శ్రీదేవీ. వీడి తల రోజురోజుకూ పెద్దది అవటం లేదూ?" అన్నాడు పడుకుని ఆడుకుంటున్న కొడుకును చూపిస్తూ.

శ్రీదేవి తల ఎత్తి అతని ముఖంలోకి చూసింది. ఆమె కళ్ళలోకి ఎర్రని జీర వచ్చింది. "చూడండి; మిమ్మల్నో విషయం అడుగుదా మనుకుంటున్నా నెప్పట్నుంచో."

గొంతులో అంత కాఠిన్యం అతనెప్పుడూ వినలేదు. అప్రతిభుడై చూశాడు.

"ఈ పిల్లాడికి తండ్రినని మీ కెప్పటికి స్ఫురిస్తుంది?"

ఆమె జవాబుకోసం నిరీక్షించలేదు. జవాబు అక్కరేదు. పిల్లాణ్ని ఎత్తుకుని లోపలకు వెళ్ళిపోయింది.

అనుభూతులు ఎరుగని శ్రీధర్ అచేతనుడై నిలబడిపోయాడు.

* * *

చివరకు అనుకున్నంతా జరిగింది. శ్రీదేవిని విధి మళ్ళీ వెక్కిరించింది. ఇన్నాళ్ళకు క్రమంగా పిల్లాడు క్షీణించి పోసాగాడు. చూపు నిలపటం తగ్గింది. వెర్రి నవ్వు ఆగింది: ఏవేవో కాంప్లికేషన్లు — పొటలో. గొంతులో. మెదడులో...., ఒక దుష్టక్షణాన ఫిట్సులా తల విసిరేయసాగాడు. అలా మూడురోజులు తీసుకుని తీసుకుని, మరో దుష్టక్షణాన తన వికృత రూపానికి స్వస్తిచెప్పి మరో రూపాన్ని వెదుక్కుంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

వాడి మృతదేహాన్ని వొళ్ళో పెట్టుకుని శ్రీదేవి మౌనంగా కన్నీరు కారుస్తూ కూర్చుంది. బయటకు ఒక్క మాటా అనలేదు. ఎవర్నీ నిందించలేదు.

చాలా సేపటికి అత డామెను సమీపించి "ఎంతసేపలా దుఃఖిస్తూ కూర్చుంటావు శ్రీదేవీ: వాణ్ని తీసుకుపోయి అంత్యక్రియలు జరిపివస్తాను." అన్నాడు. ఆమె ఓసారి తలఎత్తి అతని ముఖంలోకి చూసి. చేతులు జాచి శవాన్ని అందిచ్చి "తీసుకు వెళ్ళండి" అంది.

కుమారుడి మృతదేహాన్ని శ్రీధర్ రెండు చేతుల్లోనూ పొదివి పట్టుకున్నాడు. కారు దగ్గరకుతీసుకువెళ్ళి బాక్‌సీటులో పడుకోబెట్టి. స్టీరింగ్‌ముందుకు వచ్చి కూర్చున్నాడు. కారు కదిలి ఆ బంగళాను దాటి వెళ్ళిపోయింది.

మూడురోజులు శ్రీదేవి యీ లోకంలో లేదు. ఏమీ తినదు. నిద్రపోదు. ఎవరితో మాట్లాడదు. ఎందుకో. ఎక్కడో అనవసరంగా అన్యాయం జరిగినట్లు లోపలినుంచి తొలిచే వ్యధ. ఆమె క్షీణించి పోతోంది.

తన తత్వానికి విరుద్ధంగా శ్రీధర్ ఆమె ప్రక్కన గంటలతరబడి కూర్చుని ఓదార్చాడు. ఆమె మనసుకు ఉల్లాసం కలుగజేయాలని, ఉన్ముఖత పర్చాలని ఆరాటపడ్డాడు. చివరి కన్నాడు— "దుఃఖాన్ని మనం పరమ శత్రువులా చూడాలి. ఈ సత్యం తెలుసుకో."

ఇంట్లో ఏ మూలకి పోయినా. ఏ గదిలో అడుగు పెట్టినా — ఆమె కా రూపమే ప్రత్యక్షమవుతుంది. పెద్దతలకాయా. చిన్న చేతులూ. కాళ్ళూ. గట్టిగా పలకలేని నోరూ...

ఆ నోరు జాలిగా "అమ్మా! అమ్మా!!" అని పిలుస్తున్నట్లు వినిపిస్తుంది.

ఆమె గుండెల్లో తుపాకిగుళ్ళు దిగబడతాయి.

''నేను నోచుకోలేదు; నేను నోచుకోలేదు'' అని వాపోతుంది.

ఆ మంచినోరు యిలా అంటుంది. "అమ్మా! యిది నా తప్పా? మరి ఎందుకేం యీ శిక్ష?"

"బాబూ యీ శిక్ష నీకు కాదు, నాకు. అసలిది శిక్ష కానేకాదు— నా పంట, నా అదృష్టం."

నోరు అంటుంది: ''పోన్లే అమ్మా! నేను వెళ్ళి పోవటమే మంచిది. బ్రతికి అందరి వికృతపు చూపులూ నామీద పడటంకన్నా:''

''వాళ్ళని కాల్చేస్తాను. వాళ్ళని శపిస్తాను. వాళ్ళ అంతు చూస్తాను:''

నోరు అంటుంది: "కాదులే అమ్మా! నాకోసం నువ్వు యిరుకు జీవితం అనుభవించట మెందుకు?"

''అయ్యో! నేనెంత కిరాతకురాల్ని? నేనే అలా పుట్టివుంటే నా జీవితం ఏమయి వుండేది?''

ఆమె ఆలోచనతో, సంఘర్షణలతో, దహించే విషాదంతో అలిసి అలిసి సొమ్మసిల్లి పోయేది.

"మైగాడ్! పూర్వులు చెప్పింది నిజమే. నరక మున్నది" అని సిగిరెట్లు తగలబెట్టేవాడు శ్రీధర్.

* * *

పాథాలజీ మ్యూజియంలో మిగతా స్పెసిమన్స్ అన్నీ ఒక ఎత్తూ. శ్రీధర్ కొత్తగా అమర్చిన హైడ్రోసెఫాలస్ స్పెసిమన్ ఒక ఎత్తూ.

"కన్‌జనిటల్ హైడ్రోసెఫాలస్. సర్వసాధారణంగా యిన్‌ట్రాయుటెరైన్ లైఫ్‌తోనే ఫటస్ చచ్చిపోతుంది. దిస్ యీజ్ ఏ రేర్ కండిషన్. అయిదు నెలలవరకూ జీవించాడు." అని ప్రొఫెసర్ శ్రీధర్ విద్యార్థులకి చూపించాడు.

అతనికి సెంటిమెంట్లులేవు. మూఢ నమ్మకాలు అంతకంటే లేవు. అయినా ఆ స్పెసిమన్ అంటే అత్యంతాభిమానం. అసలు రోజూ ఓ గంట మ్యూజియంలో గడపటం అతని అభ్యాసం. అందులో తిరుగాడుతూ సరిగ్గా దాని దగ్గరికి వచ్చేసరికి అప్రయ

త్నంగా ఆగిపోయేవాడు. అయిదు నిమిషాలు అలాగే నిలబడిపోయేవాడు. అతని కళ్ళు తదేకంగా దానిని వీక్షిస్తూవుండేవి. ఫార్మలిన్‌లో తేలుతున్న ఆ పెద్ద తలకాయగల చిన్న శరీరం అతని హృదయంలో రోజు రోజుకూ స్థావరం ఏర్పరచుకోసాగింది.

దాని చెంత నిల్చుంటే అతని హృదయము స్పందించినట్లు వుండేది. శరీరం చమర్చేది. అక్కడ ప్రదర్శనకు వుంచబడిన పదార్థం, సైన్సుని విరజిమ్మే ఆ ఉపయుక్త వస్తువు తన రక్తంలో రక్తం, తన బొమికలో బొమిక, తనలో ఓ అంగం.

ఈ రకం ఆర్ద్రభావాలు తన నావహిస్తున్నాయని అతనికి మొదట్లో తెలిసేదికాదు. అంతా యాంత్రికంగా జరిగిపోతూందనుకునేవాడు, కాని యీ హృదయస్పందన, చురుక్ చురుక్‌మనే ఆవేశం...తను ఏదో అజ్ఞాత శక్తికి లోబడిపోతున్నాననీ, తనని ఎవరో జయిస్తున్నారనీ అతను గ్రహించాడు. సిగ్గుపడ్డాడు...ఇహనుంచీ ఆ ప్రదేశంలో ఆగకూడదనుకున్నాడు. అక్కడ్నుంచి గబగబా ముందుకు నడిచి వెళ్ళిపోవటానికి ప్రయత్నించేవాడు. కాని అతని పాదాలు అతను చెప్పినట్లు వినటం మానేశాయి. అక్కడకు చేరుకునేసరికి చటుక్కున ఆగేవి. వెంటనే కళ్ళు అటు తిరగటం తదేకంగా తిలకించటం...ఆధవా మానవప్రయత్నం జయించి ఎప్పుడైనా అతను ముందుకు సాగిపోయినా ఏదో ఒక నెపంతో తిరిగి అటు నెట్టుకుంటూ వెళ్ళేవి పాదాలు. అతనీ బాధ భరించలేక అసలు మ్యూజియం హాలులోకి అడుగుపెట్టకూడదని నిశ్చయించి, అందుకు ప్రయత్నించాడు. కాని కనీసం ఒక్కరోజు ... ఒక్కరోజుకూడా అతనా ప్రయత్నంలో సఫలీకృతుడు కాలేక పోయాడు. అక్కడికి వెళ్ళకూడదనుకున్నకొద్దీ మనసటే పరిగెత్తేది. గుండెను ఆ మ్యూజియం హాలు కళ్ళాలువేసి లాగుతున్నట్లు అయేది. ఈ నిగ్రహం...ఆ ఆకర్షణతో...చివరి కతన్ని

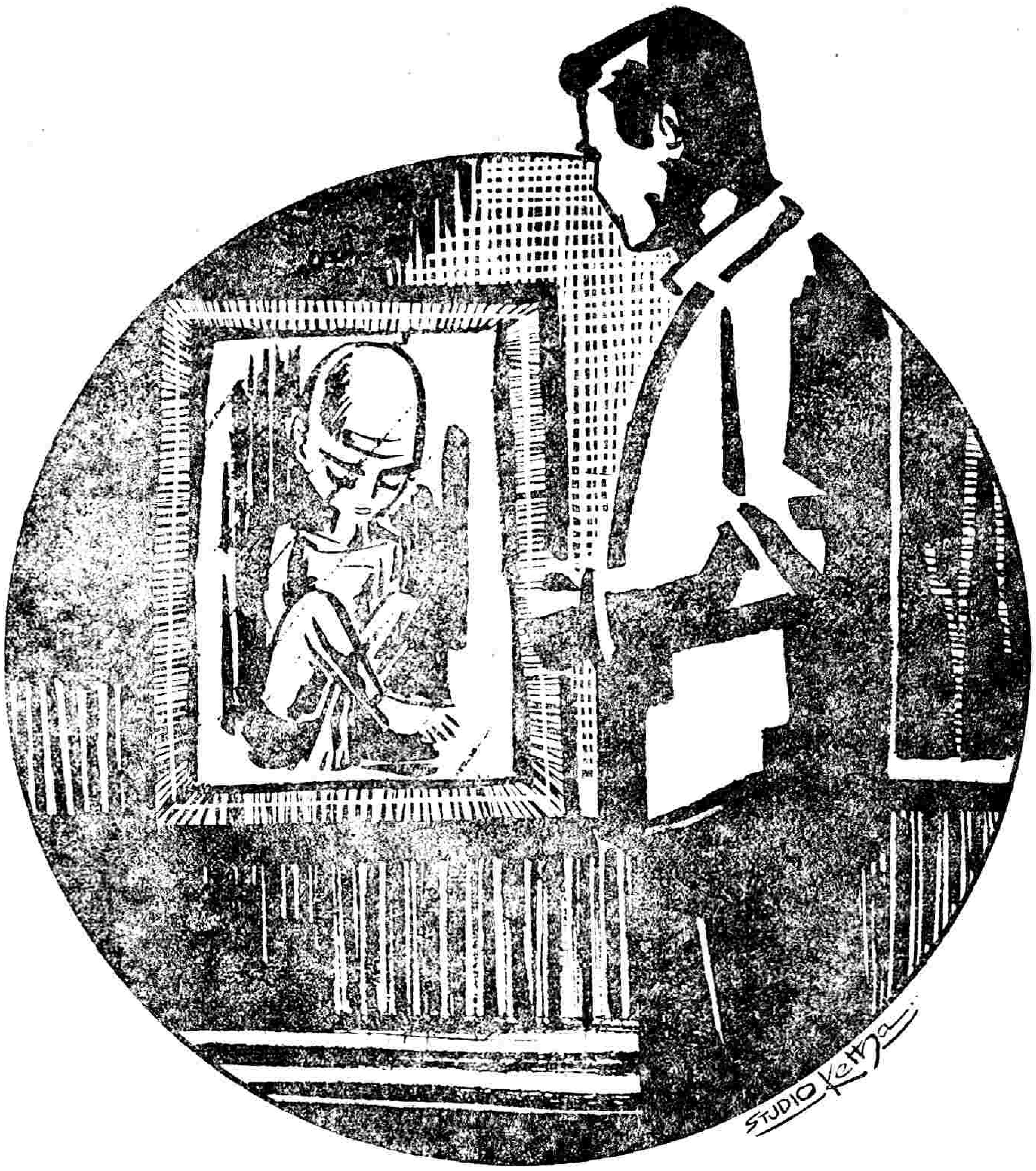

బలహీనత కమ్మేసేది. కళ్ళు మూసుకుని అలసటగా 'బాప్‌రే' అనుకునేవాడు. అతనికి తెలియకుండానే ఎప్పుడో అతని కళ్ళూ, కాళ్ళూ వాటి పని అవి చేసేసేవి.

ఇలాంటి అవస్థ జీవితంలో మునుపెన్నడూ లేదు. అతన్లో పెద్ద యుద్ధం మొదలయింది. అంతర్యుద్ధం. తనతో తను పోరాడుతున్నాడు. తనమీద తను పళ్ళు కొరుకుతున్నాడు. కత్తుఃతో ఝుడిపిస్తున్నాడు.

మొదటి విజ్ఞానాభిరుచి, తదుపరి యుద్ధం, తదనంతరం అభిమానం, ఆ తర్వాత ఆకర్షణ, అటుపైన మమకారం, వెర్రిభ్రమ, పిదప ఏకత్వం—ఒకదాని వెనుక ఒకటి విరుచుకుపడ్తూ అతన్ని కుదిపి కదిపి పారేస్తున్నాయి ఆ ఆకృతి ఒక్కసారి నిద్రలో కూడా ప్రత్యక్ష మవుతుంది. అస్పష్టంగా కలవరిస్తున్నాడు.

శ్రీదేవి తన పరిధినుంచి యువతలకు వచ్చి అతన్లో వచ్చిన చిత్రమైన మార్పుని గ్రహించేసరికి రోజులూ, వారాలూ కూడా గడిచాయి.

ఒకరోజు అతను ప్రక్కమీద పడుకుని పైకి చూస్తున్నాడు. ప్రక్కన అలికిడి అయింది; అతనికి తెలియలేదు. శ్రీదేవిని వచ్చి అతని ప్రక్కన కూర్చుని, అతన్ని స్పర్శించేదాకా అసలు గ్రహించలేదు.

ఉలికిపడి ఆమెవంక చూసేసరికి "చెప్పండి" అంది మృదుకంఠంతో.

"ఏమిటి?"

"మీలో ఏదో మార్పు వచ్చింది. దేనికో బాధపడుతున్నారు. మనిషి చిక్కిపోయారు. ముఖంలోని కాంతికూడా నశించింది. పరధ్యానంగా వుంటున్నారు. కలవరిస్తున్నారు. ఇదంతా దేనికని?" తన చేయి అతని వక్ష

స్థలంపై వుంచి ఎంతో ఆదరపూర్వకంగా అడిగింది.

అతను విస్మితుడయాడు. "నిజంగానా? నిజంగా నాలో అంత మార్పు వచ్చిందా?"

"ప్రపంచ చరిత్రలోనే విశిష్టమైన సంగతి. నిజంగా మీలో అంత మార్పొ వచ్చింది. నా కళ్ళని నేను నమ్మలేకుండా వున్నాను."

"కారణం నాకూ స్పష్టంగా తెలీదు శ్రీదేవీ!"

"పోనీ నాకు కారణం చెప్పవద్దుగానీ, మీరు మాత్రం మామూలుగా వుండండి. నా విశ్వాసాలను చెదరగొట్టే బలహీనతలు రెచ్చగొట్టకండి."

అతనామె కళ్ళలోకి చూస్తూ చాలాసేపు ఊరుకున్నాడు. "శ్రీదేవీ! ఓ ప్రశ్న అడిగేదీ?" అన్నాడు తర్వాత.

"అడగండి."

"నేను చాలా ఎబ్బెట్టుమనిషినా?"

ఆమె అదిరిపడి అతని ముఖంలోకి చూసింది. అతని ఛాతీమీద మృదువుగా రాస్తూన్న ఆమె చెయ్యి ఆగిపోయింది.

"నువ్వు నన్ను ద్వేషించిన సమయాలూ, ఏవగించుకున్న సన్నివేశాలూ చాలా వున్నాయా?"

ఆమె చటుక్కున లేచివచ్చింది. ప్రభూ ఇది ప్రశ్నకాదు. ధనుర్విముక్త విశిఖం.

కాని తమాయించుకుని ప్రాధేయపూర్వకంగా అంది: "మీ రెప్పుడూ నన్నిలా అడగరనుకున్నాను. ఇలాంటి సమయం రాదనుకున్నాను. మీ ప్రవర్తననూ, శిక్షణనూ అన్నీ సహించానుగానీ యీ ప్రశ్నను మాత్రం సహించలేను; ఇప్పుడేకాదు నేను చచ్చిపోయేలోగా ఎప్పుడూ నన్నీప్రశ్న వేయవద్దు. క్షమించండి. మనసు గాయపరిస్తే" అని లేచి అక్కడ్నుంచి వెళ్ళిపోయింది.

అతను నిట్టూర్చాడు. శ్రీదేవికి తను చేసినపని తెలీదు. తెలిస్తే ఏం జరుగుతుంది? అగ్నిపర్వతం బ్రద్దలవుతుందా?

* * *

ఒక మహా విలయం సంభవిస్తున్నది. భూమి బీటలు బారుతోంది, బ్రద్దలవుతున్నది. అగ్నిపర్వతాలు మంటలు ఎగచిమ్ముతున్నాయి. లావాని విరచిమ్మేస్తున్నాయి. సముద్రాలు పొంగి ప్రపంచాన్ని కబళించివేస్తున్నాయి. తుఫానులు చెలరేగుతున్నాయి. జ్వాలలు, మాడ్చి మసిచేసేవేడి, ప్రపంచపు పొలిమేరకు గిరవాటువేసే సుడిగాలి, ప్రవాహాలను సృష్టించేకుంభవృష్టి, అధఃపాతాళానికి త్రోసేసే భూకంపం...

కెవ్వుమని కేకపెట్టాడు.

కిటికీలోంచి గగన వీధుల్లోకి తిలకిస్తున్న శ్రీదేవి పరిగెత్తుకువచ్చింది. "ఏమండీ? ఏమయింది?" అని అడుగుతోంది ఆతృతగా, ముఖంమీదకి వంగి.

అతనికి శరీరమంతా ముచ్చెమటలు పోసేశాయి గజగజమని వణుకుతున్నాడు. శ్రీదేవి కంఠం మరోలోకంనుండి వినిపించినట్లయింది. బలవంతంగా కళ్ళు తెరిచాడు.

"ఏమండీ ఎలావుంది?" అతని ముఖం మీద శ్రీదేవి ముఖం.

"ఏదో కలవచ్చింది శ్రీదేవీ: సర్వనాశనం జరిగిందిట." అన్నాడు బలహీనంగా.

ఆమె వదనమండలం నీలిమేఘాలతో నిండిపోయింది. "మీరు ఎక్కువగా ఆలోచిస్తున్నారు. అందుకే..."

కాసిని క్షణాలు మౌనంగా గడిచాయి.

"వారంరోజు లయింది కదూ నేను మంచ మెక్కి?"

తల ఊపింది.

"అబ్బా. యింతకాలం నేనెప్పుడు జబ్బు పడలేదు అందుకేనేమో..."

"ఊ?"

"అందుకేనేమో ఆలోచనలు-"

"మీరలా విసుగు చెందకూడదు. ఇంకో రెండురోజులు పూర్తి విశ్రాంతి తీసుకుంటేనేగాని మీరు మామూలు మనిషి కాలేరు."

"మామూలు మనిషి" అతని పెదాలపై చిరునవ్వు ఉదయించింది.

"ఎందుకు నవ్వుతున్నారు"

"అనుమానం వచ్చిందిలే"

"దేన్నిగురించి?"

అతని కేం చెప్పాలో తోచక "మళ్ళీ మామూలు మనిషిని అవుతానా కానా అని?"

ఆమె కాళ్ళక్రింద భూమి కదలినట్లయింది. "అలా అనకండి" అంది డగ్గుత్తికతో.

"శ్రీదేవి!" అని పిలిచాడు.

"ఊ"

"అటు బయటకు చూడు."

ఆమెకి అర్థం గాక "ఏముందండీ అక్కడ?" అని ప్రశ్నించింది.

"కావలసినంత వుంది. అస్తమించే సూర్యబింబాన్ని కప్పేసినమేఘాలు, నన్ను చూసి నవ్వేగాలి వెక్కిరించే వృక్ష సమూహాలు."

శ్రీదేవికి గుండె బరువెక్కింది. దుఃఖం ఉప్పెనలా ముంచుకు వచ్చింది.

"అబ్బా! అలా మాట్లాడకండి బాబూ. మీకు పుణ్యముంటుంది" ఆమెగొంతు పూడిపోయింది.

మళ్ళీ నిశ్శబ్దం.

శ్రీదేవి కాస్త సంకోచిస్తూనే "ఇవాళ శనివారం కదూ. ఈ సాయంత్రం నేను దేవాలయానికి వెళ్దామనుకున్నాను. వెళ్ళి రమ్మంటారా?" అని అడిగింది. తల వంచుకుని.

"వెళ్ళిరా, సంకోచం దేనికి?"

"మీరు ఇంట్లో ఒంటరిగా వుండాలని..."

"పర్వాలేదు శ్రీదేవి; తగ్గిపోయిందిగా"

"సరే... కాని మీరింకా నీరసంగానే వున్నారు. మంచంమీదనుంచి లేవవద్దు సుమా! నేను గంటలో వచ్చేస్తాను" అని శ్రీదేవి మరీమరీ చెప్పి బయల్దేరింది.

నిముషం వెనుక నిముషం గడిచింది. శ్రీధర్‌కి యిహ మంచం మీద పడుకోబుద్ధి కాలేదు. నెమ్మదిగా లేచి కూర్చున్నాడు.

పర్వాలేదు. తేలిగ్గానే వుందనిపించింది. నిలబడ్డాడు. బాగానే వున్నట్లుతోచింది. మెల్లిగా నడిచి కారిడార్‌లోకి వచ్చి గోడకి అనుకున్నాడు

ఆకాశాన ఒక్కగా మేఘాలు అలుము కుంటున్నాయి. పశ్చిమాద్రిన సూర్యబింబం పూర్తిగా మూసుకుపోయింది. వర్షం వచ్చే సూచనలు కనబడుతున్నాయి.

శ్రీదేవి కాలినడకన వెళ్ళింది. తిరిగి వచ్చేసరికి తడిసిపోతుందేమో! అతని మనసు ఆరాటపడ్డది.

అక్కడే నిలబడి. యిలాంటి సమయంలో, యిలాంటి వాతావరణంలోనే తను...

"పిల్లాడ్ని పుట్టనివ్వము" అనే అర్థం ధ్వనించేటట్లు చెప్పాడు.

పుట్టనూ పుట్టాడు; కాస్త పెరగనూ పెరిగాడు; నశించనూ నశించాడు.

"కాదు. నశించలేదు" ఏదో కంఠం కర్కశంగా అరిచినట్లయింది.

అతను ఉలికిపడ్డాడు. అవును. వాడి శరీరరం నశించలేదు. తన వృత్తికోపం కళ్ళముందు వుంచుకున్నాడు. కాని యీ వృత్తికి నిర్వచనం వేరు. ఇది సరసతవున్న మనిషియొక్క వృత్తికాదు.

"నేను నశించలేదు నాన్నా. నేను నశించలేదు. నన్ను బంధించారు. లోషన్‌లో ముంచారు. అద్దాలగుండా అంతా చూస్తున్నారు. నా పెద్ద తలకాయ వాళ్ళ చూపులతో చిల్లులు పడుతోంది."

వారంరోజులు...! అబ్బ! ఇంతకాలం గడిచిపోయింది. ఈ జీవితం తన శరీరాన్ని బంధించివేసింది. ఇన్నాళ్ళు...తను...... ఎలా భరించాడు? ఎలా జీవించాడు?

ఆశ్చర్యం కాదు. అతని కంటిమండి రక్తపుచుక్కలవంటి నీటిబిందువులు రాలాయి.

"నువ్వు రాయివి, బండరాయివి."

మనసు బొమ్మని శాసిస్తోంది.

"శక్తిలేదు. శక్తిలేదు."

"అందుకే. నువ్వు రాయివి. బండ రాయివి"

"జ్వరంగా వుంది. శక్తి చాలదు."

"చావవులే. రాళ్ళకి చావులేదుగా."

రాళ్ళకి చావులేదుగా."

కాళ్ళూ, మనసూ ఏకమైనాయి; మస్తిష్కం పనిచేయటం మానేసింది. అంత చలిలోనూ చమరుస్తున్నాడు. "పోతాను. పోతాను."

......బంగళా పోర్టికోలోంచి ఎంబాసిడర్ కారు కదిలింది.

* * * *

మ్యూజియంలోకి అడుగుపెట్టి, గోడకున్న స్విచ్ నొక్కాడు. హాలు హాలంతా విద్యుత్ వెలుగుతో నిండిపోయింది.

అదిగో తన...అదిగో...! రెండడుగులు వేశాడు.

హఠాత్తుగా లైట్లు ఆరిపోయాయి. కరెంటు పోయినట్లుంది. అంతా చీకటి: గాఢంధకారం. ఏమీ కనబడటల్లేదు.

"బాబూ! ఎక్కడా!!!" హృదయం మూలిగింది.

"ఇదిగో నాన్నా. యిక్కడ. యిక్కడ నన్ను బంధించారు. ఊపిరాట్టంలేదు."

"ఒక్క నిముషం. వస్తున్నా బాబూ."

శెంటిమెంట్లకి అతీతులు ప్రొఫెసర్ శ్రీధర్. అడుగులు వేస్తున్నాడు తడుముకుంటూ. తడబడుతూ.

ఆ కారుచీకటిలో అతని చుట్టూ అనేక రోగాలతాలూకు విచిత్ర, భయంకర చిహ్నాలూ. స్త్రీలవి. పసిపాపలవి, వృద్ధులవి. గుండెజబ్బువి. కాన్సర్‌వి. క్షయవ్యాధివి. సిఫిలిస్‌వి. ప్రైమరీస్,...వందలు, వందలు...అతని సేకరణ...మానసిక ఆస్తి—

"నాన్నా ! నాన్నా ! ఇక్కడ నాన్నా."

అతన్ని అన్నివైపులనుంచీ పిలుస్తున్నట్లుగా వుంది. అన్నిదిక్కులనుండీ వినిపిస్తోంది. దారి తెలియటల్లేదు. ప్రక్కకి పోతున్నాడు, ముందుకి పోతున్నాడు...

టక్...టక్...టక్ ... అడుగుల చప్పుడు.

"ఎవరది ?" ఆగి అరిచాడు. తన అడుగుల సవ్వడే యింత భయాన్ని కలిగించాయా? అంతా నిశ్శబ్దం మళ్ళీ కదిలాడు.

"నాన్నా ! నాన్నా !!!"

పిలుపు జాలిగా, దీనంగా రక్తాన్ని పిండుతూ.

ఎవరిదో నవ్వు.

"ఎవరది ?" మళ్ళీ అరిచాడు.

"ఇక్కడ నాన్నా! ఇక్కడ నాన్నా!!"

చేరుకున్నాడు. చేతులు ముందుకు చాచి అక్కడున్న గ్లాస్‌జార్‌ని తడిమాడు. అవుననే నమ్మకం కుదిరింది.

"నువ్వేనా నాన్నా ?"

"అవును, నాన్నా."

అనుకోకుండా అతనిచేతులు దాన్ని పైకెత్తాయి; చాలా బరువుగా వుంది. దాన్ని దగ్గరకు తీసుకోవాలనీ, కావిలించుకోవాలనీ ఆరాటం; చేతులు వణుకుతున్నాయి.

అంతకంతకూ దాని బరువు ఎక్కువవుతోంది. చేతులకు శక్తి చాలటంలేదు.

గుండెకి అదుముకుంటున్నాడు...చేతుల పని అయిపోయింది. అవి దాహమన్నాయి.

ధగేల్‌మని చప్పుడు "బాబూ !" అన్న అరుపులు వెర్రిగా.

దీపాలు వెలిగాయి. నిలబడి వాణికిపోతూన్న శ్రీధర్‌కి కనిపించింది—ముక్కలూ, చెక్కలుగా క్రింద పడివున్న గాజుపాత్రా, నలువైపులా కారిపోయిన ఫార్మలిన్, అందులో అప్పుడే చనిపోయినట్లు నిశ్చింతగా పడివున్న విచిత్రపు మాంసపుముద్ద...

శ్రీధర్ వొంగి కొడుకుని చేతుల్లోకి తీసుకున్నాడు. ఆ శరీరంవంక ఒక నిముషం తదేకంగా చూశాడు. "నీకు న్యాయం చేస్తాను." ఆరాటం మనసు ఉరకలు వేసింది. అలా పిల్లవాడ్ని ఎత్తి బుజాల మీద వేసుకుని బయటకి నడిచాడు.

మ్యూజియంలోని ఒక స్పెసిమన్‌ని ఉన్మాదిలా కారులో పెట్టుకుంటూన్న ప్రొఫెసర్‌ని విచిత్రంగా చూస్తూ నిలబడ్డారు అటెండరూ, వాచ్‌మేనూ. కారు కదిలి స్మశానంవైపు దారితీసింది.

* * *

కసితీరా, కరువుతీరా అంతా చెప్పేసి భార్య వడిలో తలదూర్చి ఏడ్చేస్తున్నాడు శ్రీధర్. ఎంత హాయిగా వుంది ఏడుపు ? ఎంతసుఖం?! శ్రీదేవి అతని జుట్టులోకి వేళ్ళు పోనిచ్చి రాస్తూ, మూగగా అశ్రుధారలు విడుస్తోంది.

రవ్వంతకూడా దాచకుండా అంతా చెప్పేశాడతను.

"శ్రీదేవీ! నేను మంచినాన్నని కావాలని వుంది. నేను మంచినాన్నని కావాలి." ఈనాడు పరిస్థితి యిలా పరిణమించకపోతే, యీ మార్పు సంభవించకపోతే తను చెప్పబోయే విషయాన్ని యిలా చెప్పేది: "నాకు ఎబార్షన్ చేయించండి."

కాని యిప్పుడు, యిదివేరు. ఇది కొత్త చిగుళ్ళు. "మీ కోరిక... మరో ఏడు నెలల్లో..." అతని చెవిదగ్గర మధుర మంజులమైన షెహనాయి వినిపించింది.